

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop. - Brassai-utca 10.

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen... Kéziratokat nem adunk vissza és nem őrizzük meg.

1071 Lejár 249/19* Tek. Hermann Goldschmidt urnak Wollzeile 11. Ési árak niában 320 lei 170 lei Egy szám ára és vidéken Csé Egy hónapra Egy szám 1 ck Jugoszláviában Egy hónapra 20 dinár Egy szám 1 dinár

V. évfolyam, 63. szám

Cluj (Kolozsvár) 5602. adar 19.

1922. március 19. Vasárnap

Kenyér és arany

Délafrika tropikus világában, ahol az áldott föld gazdagon fizeti vissza a magvat, ahol a föld kihűlt kohójában arany, ezüst, gyémánt és szén terhes kincsei rejtőznek, hadat üzent az arany a kenyérnek. Fokföldön, amely exotikus képekben él az európai ember fantáziájában, most éhes harca csapnak össze az emberek. Ott vannak a föld gazdag aranymezői, ott vannak a gyémántok buvóhelyei ott van az emberi gazdagság és jólét falánk és szörnyű szimbóluma: a nemes érc és a drágakő. És ott, ahol a világi jólét magyart bányásszák ki a föld kialudt kohójából, a kenyérmagért emberi vér ömlik Johannsburgban és Johannsburg környékén sok-sok ezer bányász, akik lenn a tárnák mélyén, örökös viaskodásban a sötétséggel, a mérgező gázokkal, a tárnákkal és a föld belsőjének haragjával küzdenek, hogy fenu, a napsugara ég alatt, a rövid pihenőkön élhessenek, kibújnak a földalatti élet sötét odvaiból és gyilkos szerszámokat fogtak a kezükbe, hogy megvédjék a kenyert.

A johannisburgi és környékbeli aranybánya-érdekeltségek, amelyek keveselték azt a hasznót, amit a föld ingyen ad, keveselték az arany hasznát, a kenyert is el akarták venni az éhes szájaktól. A nagy angol bányáérdekeltségek elhatározták, hogy a fehér munkást, a fehér embert, aki az őserdők renetegébe a civilizációt és a kulturát hozta, akinek emberi szükségletei és igényei vannak, pótolni fogja a feketebőrűekkel, a kongó-négerekkel, a zulukafferrel vagy a hottentottával, vagy az őserdők más ősfiaiával, akiknek erős izmaik vannak és akik egy marék gyümölcsest és kicsiny munkabérral beérik. A bányáérdekeltségek, az arany urai száz fehér munkás közül tizet akartak csak megtartani, kilencven feketebőrű mellett, hogy ez a tiz kulturált fehér vezesse a kulturálatlan, erősizmu kilencvenet. Száz közül kilencven fehér munkás fusson szerte a világba, éhezzen, vesszen el, mert a bányáérdekeltség keveselte a föld aranyát. A bányászok fegyvert ragadtak, hogy megvédelmezzék a kenyert. Ma már talán ez a fegyveres harc eldőlt: a munkások kezéből, akik elfeledték, hogy nem fegyverrel kelle az igazságot megvédeni, hanem a törvénynek erejével, az öntudattal és azokkal a morális erőkkel, amely az ő igazságukon van, kiűzték a fegyvert. Ha le is győzték őket, ez a győzelem még nem az arany győzelme. Az angol kormány a lázadók ellen vonultatta fel hadseregét, a felkelők ellen, akik veszélyeztették a törvényt és a rend uralmát és nem a kenyér ellen. Az angol kormány, ha végetért ez a véres epizód, meg fogja védeni a kenyert — még az arany ellen is.

Ennek a véres epizódnak: az arany és a kenyér harcának van egy mély és lappangó nagy problémája. Keleten és délen, ahol más földön és más nap alatt élnek: a szinesbőrűek világában rettenetes, engesztelhetetlen harc folyik, titkos, földalatt morajló harc a fehérnek világa ellen. A kínai kuli, aki egy marék rizsszel beéri, az indiai bengál és az afrikai néger, akinek néhány gyümölcs elegendő életségégre, de akik ezt a marék rizst és ezt a néhány gyü-

mölcsöt se tudják megszerezni, előretörnek abba a világba, amely nekik a kenyér és a felt gyomor ígérteét jelenti: a civilizáció világába. Beláthatatlan emberről, a föld lakóinak kétharmada törtet nyugat felé, a fehérmunkás kenyere felé. Ez a harc, amely Johannsburgban fellángolt, nem izolált harc. Ez a harc ott lobog Indiában és ott lobog Amerika földjén. A sárgák, a barnabőrűek és a feketék vad éltséggel rohannak a nagy bálvány elé: a kenyérhez. És kiszorítják nemcsak Johannsburgban, Amerikában és mindenütt, amely legközelebb esik a szines emberek medenejéhez, a fehér kezét. Két ellenséges világ emeli magasba az öklét: a fehér világ, amely a kenyert védi és a szinesek világa, amely meg akarja tönni bendőjét a kenyérrel. E két világ gyűlölködése vad indulatokban tör ki Amerika földjén. A gyűlölettel megrészegült fekete, ahol csak teheti, bosszút áll a fehérén, és a gyűlölettel mámoros fehér, ha a legesekélyebb alkalom kínálkozik, megücsösi a feketét. És nincsenek

társadalmi és faji ellentétek akkor, amikor a szines fenyegeti a fehéret. Amerikában multimilliomos négek vannak, nagy tudósok, nagy orvosok, akiket azonban nem fogad be a fehérnek társadalmá. És ime mégis van egy nagy bálvány, amelyért a fehér feláldozza a fehéret. Ez a nagy bálvány, a kenyérenél nagyobb bálvány: az arany. Johannsburgban a nagy bányáérdekeltségek az aranyért fel akarták áldozni a fehérember kenyere. Johannsburgban azért folyt a vér, hogy a fehérember kenyere a fekete munkás kapja, akinek kevesebb kenyér kell és így több fölőseg jut a nagy bálványnak: az arany. Ebben a harcban, ha leverték is a rendbontókat, a forrongókat, akik fegyverrel akartak igazságot tenni, csak az egyetlen emberi igazság győzhet: az élet. Mindenkinek, aki dolgozni akar és dolgozik, kenyert kell kapnia, akár szines, akár fehér. Mert a kenyér, amely áldott magból lesz, szentebb és áldottabb, mint az arany. Mert a kenyér az élet.

Erdély harca a regáttal

Ma dönt a nemzeti párt. Averescuék fuzionálni akarnak a parasztpárttal

Az Uj Kelet tanácskozásán A nemzeti párt kiemellettlen állásfoglalása a kormányal szemben, a határozottság, amellyel még tárgyalásokba sem kíván becsátkozni a liberális párttal, még a megnyitó ülés előtt felborította a parlamenti helyzetet. A liberális többség létezik, a parlament megkezdte munkáját, ám minden kormányakéi illuzóriussá válik, ha az ellenzék valóban távoimarad a parlamenttől. Minden kísérlet hiábavalónak bizonyult, Maniu nem enged elszántságából:

— Ha a parlament egyetlen ülésén is megjelenünk — mondotta pártívei előtt — ez egyértelmű a mai törvényhozás elismerésével. Erről pedig a Jefolyt választások után szó sem lehet.

A nemzeti párt körében ma egyetlen jelszót hangoztatnak: a liberálisokkal szóba sem állunk. Jorga és Take Jonesou békitő és közvetítő akciója meghiusult. Popovici Mihály, aki Bukarestben az ellenzék vezérével tárgyal, értésére adta a mérsékelteknak, hogy ma a nemzeti párttal nem lehet alkudni. Ezek után bukaresti politikai körökben megállapítják, hogy

az egységesítés óta az első eset, amikor Erdély határozott konfliktusba jutott a regáttal.

Az erdélyi politikusok el is követnek mindent, hogy akciójuk „erdélyi” jellegét megőrizzék. A legtöbben szivesen látnák, ha a küszöbön álló harcban a királyságbeli pártok külön csoportosulnának.

— Áll ez elsősorban a parasztpárttól, amely a király előtt régen elvesztette kormányképességét — mondotta egy vezető nemzeti párti politikus. — A mai válság, amely nem más mint kormányválság, épen ezért oly komoly és súlyos, mert azt a nemzeti párt állásfoglalása idézte fel. A királynak nem közömbös Maniu és Vajda magatartása és ez Bratianuéknak nehéz gondokat okoz. Ha a nemzeti párttal a mai kormány nem egyezik meg — megbukott.

A nemzeti párt pedig a meg egyezésnek illetve kibontakozásnak egyetlen utját ismeri csak:

a kormány távozzon a helyéről és rendeljenek el új választásokat.

A párt végrehajtó bizottsága és parlamenti tagok részvételével ma, vasárnap délután négy órakor tartja meg döntő fontosságú ülését Kolozsváron a „Patria” helyiségében. Minden vezetőségi tag már megérkezett és idevárják az ellenzék vezérek egy részét is. Jól informált körökből szerzett értesülés szerint Maniu álláspontját teszi magáévá a párt. A végrehajtó bizottság mindenekelőtt jóváhagyja Maniu táviratát. Megfogják beszélni a módozatokat, miképen jutassák kifejezésre, hogy a nemzeti párt nem ismeri el a mai parlament törvényességét. Ennél a pontnál hosszabb vita várható, mert a vélemények nem egyeznek meg teljesen. Maniu hívei azonban a kérdést másként teszik fel:

az elismerés, vagy nem elismerés kérdése nem kerülhet szóba.

Csak arról kívánnak beszélni: hogyan adják tudtul, hogy nem ismerik el a parlamentet.

A parasztpárt részéről ellentétes befolyás működik, erőteljesebben, mint valaha. Lupu Junian és Bogdan Duica radikális irányban érvényesítik befolyásukat, mert meg vannak róla győződve „most, vagy soha” — mint azt az Aurora ma vezetőhelyen kifejti. Ugy hiszik: soha nem lesz alkalmasabb pillanat a kormány megbuktatására, mint a mai.

Popovici, akit még nemrég liberális-barátnak tartottak, — befejezte tanácskozásait Bukarestben és nyilatkozott a „Dimineata”-nak. Megállapította, hogy az ellenzék magatartását egységesen lehet irányítani, a demokrata blokkot leszámítva alig van nézeteltérés a követendő taktika kérdésében. Nagyon valószínű, hogy az egységes ellenzék blokk megalakul, sőt fuziósi hírek is kerültek forgalomba. Arról van szó, hogy az Averescu-féle néppárt szo-

rosabb nexust kíván fenntartani a parasztpárttal és a tárgyalások ebben az irányban is megindultak. Nem tartják kizártnak, hogy

Averescuék fuzionálnak a parasztpárttal.

Az ellenzék vezérek különben újabb egységes lépést kívánnak tenni, mert nem akarják azt a látszatot kelteni, mintha döntés előtt nem kíséreltek volna meg minden lehetőt.

A pártvezérek együttes kihallgatáson akarnak megjelenni a királynál,

hogy más elhatározásra bírják. A terv az erdélyi politikusok köréből indult ki és lehetséges, hogy csak az erdélyi ellenzék vezérek jelennek meg az uralkodónál.

A liberálisok a készülő viharral szemben egyelőre nem tehetnek mást, mint többségükre való hivatkozással készülnek a parlamenti munkára. A pótválasztásokon — hir szerint — nem vesznek részt, hogy az ellenzék újabb mandátumokat nyerhessen. Kóhalomban különben Josif nemzetipárti visszalépett és így pótválasztás helyett új választást fognak kiírni.

Claude Farrère,

a „Nyugati bestiák” szerzője megmagyarázza törökszeretétét

— Az Uj Kelet párisi levelezőjétől —

Páris, március 14. Ismeretes, hogy Claude Farrère, a kiváló regényíró, a „Nyugati bestiák” szerzője nagy baráta a törököknek és írásaiban a Boszporusz dicsérete csak Kína magasztalását mulja felül és Ázsia édes vizeinek párájánál csak a felkelő nap országának napsugarait tartja többre.

Claude Farrèrenek ezt a különös tiszteletét Törökország iránt a törökök most méltó módon akarják megköszönni. Konstantinápolyban utcát neveznek el nevééről, Angora pedig Anatólia fővárosa diszpolgárául fogja választani.

Párisba a napokban két török delegáció érkezett. Törökország politikai, társadalmi és gazdasági problémái rövid időre a Quai d'Orsay külügyi palotájában gyűlemltek össze. Ebből az alkalomból Claude Farrère megszólalt passy-i magányában és csöndes dolgozószobájából a következő meleg szavakkal sietett a francia fővárosba a törökök üdvözlésére:

„Szeretem a törököket, mert szeretem a békét. A legalkalmasabb és legközelebb ut az abszolút világnyalomhoz: a megértés. És a népek között nincsen méltóbb a megértésre és a megismerésre a törökök. A török a legbecsületesebb, a legegyszerűbb, a legdivariablebb, a legjellelűbb és a legjózanabb ember, akit ismerek. Jósága szinte csodálatos: Gondoljunk csak arra, hogy a törökök évszázadokig urai voltak a Balkánnak és nem nyomták el az ott élő nemzetiségeket.

És milyen jók az állatokhoz! Konstantinápolyban a muzulmán negyedben a macskák nem futnak el, ha az ember közeledik hozzájuk és hagyják magukat megsimogatni. Ugyanebben a városban a keresztény negyedek macskáit megszire elszaladnak, ha embert látnak. Milyen emberségesek a kutyákkal szemben is! Mint tudjuk, a kutya a mohamedánok szemében tisztátalan állat. Semmi pénzért nem simogatnák meg, de azt nem akarják, hogy szenvedjen. A török utcai árusoknál különös fajta fekete kenyert vásárolnak, amit a kutyáknak adnak enni. Tehát még arról az állatról is gondoskodnak, amelynek

Vertical text on the left margin containing various small advertisements and notices.

a vallás törvényei szerint utálatosnak kell lennie szemükben.

Hűségüknek szép tanujelét láttam Konstantinápolyban. Amikor Abdul Hamid uralkodása alatt ott jártam, kaikon mentem egyszer a Boszporuszon. Elérkeztünk ahhoz a palotához, amelyben az örültek nyilvánított V. Murad szultán, akit fivére detronizált, be volt zárva. Jellemzi a törökök nagylelkűségét, hogy Murad exszultánnak megengedték a feleségeivel és fiaival Sztambul egyik leggyönyörűbb kastélyában, az Aranyszarv partján való együttélést. Mondom, amikor a kaikon ez elé a palota elé értünk, muzulmán evezősök felállott helyéről és a palota felé fordulva mélyen meghajolt, miközben egyik kezével megérintette török szokás szerint homlokát, ajkát és szívéét, jelezve ezzel, hogy nem szűnt meg gondolni Murad szultánra, beszélni róla és érezni vele. Megkérdeztem, miért teszi ezt, hiszen Murad többé nem szultánja. "Üdvözlöm Murad szultánt - válaszolta - mert bár nem szultánom már, de uralkodó családból való." Ujabb bizonyosság volt arra, hogy a törökök jóérzésűek és lovagiasak. És, hogy milyen becsületes és egyszerű az életfelfogásuk, arra elég ha megemlítem, hogy a komplikáltabb kereskedelmi ágakhoz, amelyek kalkulációt és fífikosabb gondolkodást tesznek szükségessé, így például a bankügyletekhez egyáltalában nem értenek. Ezért van az, hogy olyan sok angol és francia bank telepedett meg fővárosukban. Uzsoráról pedig épenséggel hallani sem lehet.

És Konstantinápoly... milyen szép! Az ember olyan jól érzi magát benne. Mindenütt józan egyszerűség és mértékletesség. Kávéházaiban nem isznak alkoholt, ki sem szolgálnak, úgy, hogy részeg embert egyáltalában nem látni. Kávé és tea a legkedveltebb innivalók. De ha valamelyikből valaki két eszével talál fogyasztani, azt lebecsülik, mint aki nem tud mértéket tartani. Az idegeneket nem veszik egy szemügre mint nálunk, nem néznek a kalapja alá, nem vizsgálják ruházatát és viselkedését. Az idegen leülhet akármeily asztalhoz, békében elszívhatja az elébe tett nargilét vagy érintetlenül hagyhatja, beszélgethet ismerőseivel, senki nem fogja fürkésző tekintettel zavarni. Jól is érzik magukat, akik közéjük ülnek, a hangulat enyhésége és fesztelensége mindenkit kellemes gondolatokba ringat és valamennyi vendég, a kávéház ablakain kinézve, esténként, minden érzékével háborítatlanul élvezheti a plátánok közül kigyuló lámpionok sokszínű fényét.

Én, mint francia is szerettem a törököket, mert tudom, hogy ez jólesően kötelező francia történelmi hagyomány. I. Ferenc és Nagy Szolimán megbarátkozása óta Franciaország az 1912 évi Balkán-háborúig a legbarátságosabb viszonyban volt Törökországgal. Akkor, sajnos, eléggé okatlanul, nem kíméltük meg sértésekkel és kigunyolással. A németek okosak voltak és ha a törökök iránt nem volt is őszintén mély a szimpátiájuk, de keserves küzdelmükben támogatták és bátorították őket. Ezért csatlakoztak hozzájuk a világháborúban, mi pedig ügyetlen politikáinknak tudjuk be, hogy elvesztettük őket.

Most azonban, hogy képviselőik közöttünk vannak, felejtjük el a mult félreértéseit. Az angorai békeszerződés újból közel hozta Franciaországot Törökországhoz. Én nemsokára Konstantinápolyba utazom, aminek már előre végtelenül örülök. Hiszen a zürzavaros, folyton politikáló, hátsógondolatokkal telt, érzelmeiben és felfogásában érdekei szerint igazodó, kiismerhetetlen Nyugatról olyan jó elismenni az egyszerű és esendes törökök közé, akiknek nincsen más vágyuk, minthogy a pénteki napokon, az ő vasárnapjukon, kiüljenek a tengerparton egy padra és nézzék szóltanul a nap elmerülését, a vörösre festett vízben. Ez az ő mozgósínházuk.

Claude Farréren kívül, a török delegációk megjelenése Párisban a francia politikusokat is megszólatatta. Ezeknek általában az a véleményük, hogy Törökországot hagyni kell megerősödni, annál is inkább, mert a franciáknak számos iparvállalata, bankja,

kereskedése és egyéb gazdasági érdekeltsége van ebben az országban, amelyek, a török állam esetleges további züllesztésével teljesen elvesztik már is lepadt értéküket és ezzel jelentős kárt okoznak Franciaország keleti politikájának. Kemál pasa kijelentette több francia diplomatával folytatott beszélgetésében, hogy Törökország 1900 óta európai életfelfogásra törekszik és a régi rendetlenség helyett, alkotmá-

nyos állam akar lenni. Hogy ez mind- eddig nem sikerült, annak az az oka, hogy mindenféle külső ellenőrzéssel megfojtották munkakedvét. „Most hajlandók vagyunk - mondotta Kemál pasa - a szorosok, a kisebbségi védelem és külföldi tartozásaink nemzetközi garantálására és cserébe csak azt kérjük, adják vissza függetlenségünket és ezáltal önérettünket”.

Paul Lévy

Az ujjáépítés elgáncsolói

Weizmann nagy beszéde Oxfordban

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az oxfordi egyetem aulájában tartott nagygyűlésen Sir Alfred Mond miniszternek az Uj Keletben közzétett beszéde után Chaim Weizmann emlékedett szólamra és többek között ezeket mondotta:

Az átlag-újságoíró azt hiszi, hogy Palesztina ma már zsidó állam és zsidó állam alatt azt érti, amit általában a porosz állam alatt értenek. Azt hiszi, hogy hatalmas szervezet ez, amely mindent kíméletlenül elnyom, mindent és mindenkit, aki nem tartozik az uralkodó osztályhoz és hogy ezt az államot brit nagylelkűségből és brit adófillérekéből tartják fenn.

Igy gondolkoznak általában a feüleles olvasók, akik azt is hiszik, hogy a zsidók vérengző bolsevikok, amely szó alatt manapság nem értenek mást, mint a hitványosság fokát. Ha valaki egy sillinggel nagyobb bért követel, a munkaadója nyomban ráfogja, hogy bolsevik. A dolgok ilyen állása mellett kénytelenek vagyunk ahelyett, hogy Palesztináról tiszta képet nyújtsunk, egy csomó ostoba vád ellen védekezni. Ma bolsevisták vagyunk, holnap kapitalisták, de mindenképpen gyűlöletesek.

Mondanom sem kell, hogy nincs zsidó állam. Palesztinában ma brit közigazgatás van, amely az országot nagyon súlyos körülmények között irtézi. Van ugyan egy zsidó közösség, amely szintén súlyos körülmények között, súlyos időben, nehezen rendbehozható országban próbálkozik az ujjáépítéssel és azon van, hogy lehetővé tegye egy zsidó nemzeti otthon ujjáépítését. Ha megengedik, a kérdés néhány oldalát meg fogom itt világitani.

A bevándorlás egyetlen arabnak nem ártott

Itt van mindjárt a bevándorlási kérdés. Ez a legfontosabbak egyike, mert bevándorlás nélkül soha sem lehet zsidó otthon teremtani az országban. Ha majd fejlett országgal állunk szemben, igen sok bevándorlót fog az ország befogadhatni. A fejlődésnek nagy lehetőségei nyílnak meg ebben az országban és nyugodtan meglehet állapítani, hogy a bevándorlók száma a mai évi tiz-tizenkét ezerről a következő években háromszorosára lesz fokozható. Ez többé-kevésbé megfelel Palesztina mezőgazdasági és természeti kincsei kiaknázási lehetőségeinek. Felelősegem tudatában mondom, hogy eddig egyetlen arabot a bevándorlás és a zsidó terjeszkedés ki nem szorított pozíciójából. Ahol dolgoztunk, ott csak emeltük a gazdasági lehetőségeket és az arab nép jólétét fokoztuk. Nem a magunk védelmére mondom, erről minden turista meggyőződhetik, aki Palesztinában jött, aki az arab falvakat látta a zsidó kolóniák közelében, vagy más vidéken, a szembeöltő kü-

lönbséget könnyen észrevehette. Ahol az arabok jobb nevelésügyi és szervezeti állapotokat látnak, azt lassan, de biztos következetességgel utánozzák.

Az emberanyag

Harmine esztendeje dolgozunk már Palesztinában és tudjuk, hogy mit jelent a bevándorlás az ország számára. Nekünk egy problémánk van e tekintetben, az, hogy milyen emberanyag bocsátható be. Milyen emberek jöhetnek Lengyelországból, Galiciából, Ukrajnából, Oroszországból. Milyen gondolkodást, mennyi tudásanyagot, milyen erőket hoz ez az emberanyag majd magával? Alkalmas lesz-e az ország ujjáépítésére? Jól tudtuk, hogy az ujjáépítés a legnehezebb munkák egyike és nem közönséges séta. Kanadát könnyebben tudták országgá átalakítani. De ha ezeket az embereket munkájuk mellett látják majd önk, megtudják, hogy a legjobb ujjáépítési célokra való anyag ez, amelynek egyetlen kivánsága e szóban sűrűsödik: munka. Nem zsidó hivatalos jelentések mondják, hanem az angol pártatlan jelentések, hogy ez emberek nyolcvanöt százaléka alkalmas a legnehezebb munkára, amelyet kedvelni végeznek. Megértem, miért bélyegzik meg őket bolsevistáknak. Mert a kötőrő, ha csak kötőrő, semmi különös nincs benne, de ha ezt a mesterséget egy doktori diplomát szerzett ember végzi, aki három nyelven beszél, olyan ez a nehéz testi munka mellett is független ész széles látókörű marad. Nem mindig hajlandó igába hajtani a fejét, vannak bizonyos követelményei az ellenszolgáltatás tekintetében és ha ezeket hangoztatni meri, nyomban bolseviknek ki. Miért végzik ezek az emberek ezt a munkát? Mert biztos talajt éreznek lábuk alatt Palesztinában és mert egy ideál hajlja őket. Hiszen mehettek volna Amerikába vagy Whitechapelbe, de inkább mentek, a saját, a zsidók országába.

A deklaráció szilárdan áll

Mondottam, mi az arabokat nem szorítottuk ki pozícióikból. Ez elvitázhatatlan tény, hiszen azon a földterületeken, melyet Palesztinában bírnak, százötvenezer embert lehetne betelepíteni anélkül, hogy a következő tíz éven belül új telket kellene szerezni. Nem tudom, hogy támadt az a legenda, hogy mi ki akarunk szorítani arabokat a helyükről, de tudom, hogy nincs könnyebb, kitalálni ilyen meséket és nincs nehezebb e legendák ellen küzdeni, különösen ha az ember véletlenül zsidónak születik.

Kitérek néhány szóval a Balfour-deklarációra, minthogy egy kis közöm nekem is van hozzá. Azt hiszem, nagyon lebecsüli a brit államférfiakat, aki azt mondja, hogy a dekla-

ráció a háboru sietségében és lázban jött létre, ma azonban nyugodtan szíjjel lehet. En pillanatig sem hiszem, hogy szíjjel fogják tépni, mert nem lázban és sietségben született, hanem jól meggondolt politika nyomán és úgy vélem, hogy a brit államférfi és az akkori brit kormány a lehető konzekvenciák jórészt már előre látta. Tudták, mit cselekesznek, nyílt szemmel vállalkoztak rá. Az angol állam, amely megvalósítani kívánja a zsidó nemzeti otthonot, nem célozza ezzel területek szerzését, hanem a zsidó szimpátiáját akarja megnyerni. Olyan nép rokonszenvét, amely egy ideálért küzdött és szenvedett hosszú évszázadokon át. Tudjuk, hogy 1917 óta senki sem gondolhat arra, hogy Palesztinát angol nagylelkűségen építik föl. Történelmileg iskolázott nép vagyunk és tudjuk, hogy csak magunkra számíthatunk. Az ország létezik, a brit közigazgatás is létezik, ránk hárul a feladat, hogy fejlesszük az országot. Egy-millió font sterlinget költenek a cionisták gyarmatosításra, egészségügyre, berendezkedésre. Ez fokozza Palesztina adóképeségét és biztos vagyok afelől, hogy ha békés fejlődés lehetőségei megmaradnak,

nem lesz szükség brit bajonettekre.

Hiszen ma is, ha nem lennének bajcsinálók, akik egymásra uszítják a zsidókat és arabokat, ha nem lennének hiábavaló politikázások, ma is felére lehetne redukálni a fegyveres erőt. Meg vagyok róla győződve, hogy a zsidókérdés megoldása nélkül a világéke nem fog helyreállni. Mi kísérletet teszünk a kérdés megoldására és jognak van minden tisztességes ember szimpátiáját igénybe venni. Lord Robert Cecil mondotta: „A legnagyobb dolog, amit a háboru eredményezett, a zsidó nemzeti otthon.” Azt hiszem, hogy a zsidó munka méltón fogja beigazolni a szavak valódiságát. A zsidó nemzeti otthon nem fogjuk az arabok hátán fölépíteni és minthogy a Svájcban három civilizált nép egymás mellett dolgozhat és amint a multban arabok és zsidók dolgoztak egymás mellett a legteljesebb békében, ugyanugy fognak majd dolgozni a jövőben is.

Trieszt - szabadkikötő.

„Vossische Zeitung” írja: Trieszt város műszaki bizottsága, legutóbbi ülésében elhatározta, tekintettel arra, hogy Fiumé vánterületé deklaráltak, Trieszt szabadkikötővé való kinyilvánítását követeli, ami a város régi kereskedelmi életének felélesztéséhez elengedhetlenül szükséges. Mielőtt a műszaki bizottság ezt a határozatot hozta volna, kérdést intézett e tárgyban a város összes ipari, kereskedelmi és bank érdekeltségeihez, amelyek kivétel nélkül, a szabadkikötő mellett foglaltak állást. A trieszti követelést teljesen megindokolja az a nagy gazdasági krízis, amelyben Trieszt és környéke a háboru befejezése óta van. A szervillai vasgyár áll és a juta- és a linoleumgyár sem működik. A petroleumfinomítóban már csak 200 munkás, a samlobbai rizshántolóban pedig mindössze 150 dolgozik. Egyedül az olajsajtók és a frielui mészégetők vannak meg régi üzemeikben.

Ohl. gépészmérnök és elektromérnök

18 éves üzem, műhely és irodai gyakorlati állást keres. Kisebb tőkével Rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 3511-1

TUNGSRAM

A LEGTARTÓSABB ÉGŐ TÖKÉLETES VILÁGÍTÁS!

A LEGGAZDASÁGOSABB

Vasár
Kiral
Furfa
ben nyo
államre
fiatalem
zott, ott
nyának
lők be
azután
felesége
kelényi
Az érde
kezők:
Egy
eseshzlo
éves n
ezelőtt
kasztás
hagyni
lozsvár
nem ta
sekre.
ból. Eg
balkozo
hogy n
telen v
Jasiban
Jasi
család
Rövide
dájának
már ke
jómegj
néhány
módja
mazott
lei, mik
gék sz
a lányt
a lakás
karestb
Has
mar ér
első vé
egy ké
kor az
hazavi
kellem
számár
kozott
ber ka
a lege
apa te
szökés
összeg
Adler
az apa
a lány
biztosi
dacára
Kü
lesleg
arról
mellet
bármel
egésze
jogyez
milioz
volt le
zolta.
sokkal
tüzön-
most
vetelte
Ad
nünas
talán
litást
a lány
az apa
dött a
zett a
Jasiba
lány
tékü
a tize
előleg
aznap
nak
elfogla
Az
malatt
szemé
veszn
res ké
szállt
gára
vább
bérelt
Re
ten v
hol. I
Eltün

Kirabolta a feleségét

A halálos szerelem prózai fináléja

Az Uj Kelet tudósítójától

Furfangos házasságszédelgési ügyben nyomasztó napok óta a kolozsvári államrendőrség. Egy jómérvű fiatalember a régi királyságba utazott, ott elesavarta házigazdja leányának a fejét, kiderítette a szülei bejegyzését a házassághoz, azután az esküvőt követő napon ifjú feleségétől ellopta a hozományt és a kelengyét és szó nélkül tovább állt. Az érdekes eset részletei a következők:

Egy fiatal szélhámos, Adler József csehszlovákiai illetőségű huszonkét éves mechanikus, néhány hónappal ezelőtt különböző családok és sikerkasztások miatt kénytelen volt otthagyni Csehszlovákiát. Először Kolozsvárra jött, itt azonban ügylátszik nem talált megfelelő összeköttetésekre, mert rövidesen eltűnt a városból. Egy darabig Bukarestben próbálkozott, de sikertelenül. Annnyira, hogy megélhetését biztosítandó, kénytelen volt becsületes állást vállalni Jasiban.

Jasiban egy jómódú és tekintélyes családnál kapott butorozott szobát. Rövidesen megismerkedett házigazdájának esinos, fiatal lányával, aki már kezdetben sem idegenkedett a jómérvű ifjú udvarlásaitól és néhány hét alatt annak rendje és módja szerint szerelmi viszonyt szarmozta az udvarlásból. A leány szülei, mikor észrevették, hogy a gyöngéd szálak túlságosan is behálózta a lányt, felmondták a fiatalembernek a lakást, a lányt pedig elvitték Bukarestbe egyik rokonukhoz, felesjteni.

Hasztalan Adler József csakhamar értesült a lány hollétéről és az első vonattal utána utazott. Mintegy két hétig tartott az idill, amikor az apa Bukarestbe érkezett, hogy hazavigye a lányát. A sors azonban kellemtelen meglepetést tartogatott számára. Ugyanis épen akkor találkozott lányával, amikor a fiatalember karján a vasút felé tartott, hogy a legelső vonattal elutazzanak. Az apa természetesen megakadályozta a szökést és a fiatalembernek nagyobb összeget ígért, ha angolosan eltűnik. Adler felháborodva utasította vissza az apa ajánlatát, kijelentette, hogy a lányt halálosan szereti és egyben biztosította, hogy minden erőlködése dacára feleségül fogja venni.

Különben pedig, csak úgy mellesleg egy levelet vett elő, amelyben arról értesítik őt, hogy Szatmár mellett egy óriási vasüzem vezetését bármely pillanatban átveheti. Mint egészen mellékes körülményt megjegyezte még azt is, hogy a szülei milliómosok és a véletlenül nála volt levelekkel ezt is azonnal igazolta. Az apát az utolsó körülmény sokkal inkább meghatotta, mint a tűzön-vízen át való szerelem és most már kevésbé erőszakosan követelte a fiú távozását.

Adler ügylátszik, megérezte a nüanszbeli különbséget, mert egyáltalán nem vette komolyan a felszólítást és megismételte a kérést, hogy a lány kezét adja neki. Végül is az apa mit tehetett volna, beletörtődött a változhatatlanba és beleegyezett a házasságba. Két nap múlva Jasiban megtörtént az esküvő. A lány összepakolta ötvenezer lei értékű kelengyét, magához vette azt a tízezer leit, amit a hozományból előlegképen kiadott az apa és még aznap vonatra ültek, hogy elutazzanak a Szatmár melletti községbe, elfoglalni az üzemvezetői állást.

Az állomáson azonban Adler sajnálatlalt tudatta ifjú hitvesével, hogy személypodgyász csak Kolozsvárig vesznek fel és így a szállítás kétszeres költségbe kerül. Kolozsváron kiszálltak a vonatból és Adler kívánságára csak másnap szándékoztak tovább utazni. Egy szállodában szobát béreltek és ott töltötték az éjszakát.

Reggel az asszony kétségbeesetten vette észre, hogy az ura nincs sehol. De ezt még csak elviselte volna. Eltűnt a retikülje is, amelyben a

hozomány előlege, a tízezer lei volt. Kiszaladt az állomásra és megrökönyödve értesült arról, hogy férje kiváltozza a kelengyét és továbbutazott. Csak most eszmélt arra, hogy mi történt. Ugyanis még lefekvés előtt megkérte az ura, hogy ne tegye a retikült a párna alá, mert mint mondta, csak összetörnek a láncszemek. Így nem törtek össze.

A kegyetlen férj, nem csak a tízezer leit vitte el. A kis bőrszénybe, amely az asztalon hevert, huszonegy lei volt. Ezt is magához vette, úgy,

hogy az asszony fillér nélkül maradt. Azonnal a rendőrséghez fordult, ahol megvette a feljelentést. A rendőrség bevezette a nyomozást, de ezideig még eredménytelen maradt. A fiatalasszonyt visszaküldték a szüleihez és lelkére kötötték, hogy ezental jobban válogassa meg azt az embert, akire feleségül megy. Megígérte. A nyomozás pedig folyik tovább. A fiatalember fényképe a rendőrség birtokában van és ilyen módon, ha még Románia területén tartózkodik, talán sikerülni fog elfogni.

Nagy offenzíva készül

Oroszország ellen

Az Uj Kelet tudósítójától

A „Chikagó Tribune” diplomáciai munkatársa jelent Párisból: Poincaré, aki mindezeidig nem tudta magát elhatározni, vajjon eimenjen-e Genuába vagy se, most véglegesen úgy döntött, hogy a konferenciától távolítja magát. Ennek az elhatározásnak két oka van.

Poincaré nem hiszi, hogy bármilyen gazdasági és pénzügyi konferencia gyakorlatai eredményekkel végződjenek, ha az újjáépítés főtenyezője, az Egyesült Államok, a konferencián nem vesz részt.

A másik ok, hogy a génauai konferenciával egyidőben utazik Millerand francia köztársasági elnök Északafrikába, ez megakadályozza Poincarét abban, hogy Párisz erre az időre elhagyja.

A génauai konferenciát Moszkva felől is felborulás fenyegeti. Jelentette az „Uj Kelet”, hogy Csieserin jegyzéket intézett a hatalmakhoz és a jegyzékben azt követeli, hogy Szovjetországnak szakértőit hívják meg a március 30-án kezdődő londoni szakértői konferenciára. Ma kaptuk a jegyzék teljes szövegét, amelyből kiderül, hogy

Oroszország abban az esetben, ha szakértőit nem engedni el-menni Londonba, lemond a génauai konferenciáról való részvételről is.

Jelentettük azt is, hogy Oroszország attól tart, hogy egyidejűleg a génauai konferenciával, sőt azt megelőzőleg offenzíva indul meg ellene. Moszkvai távirat most arról számol be, hogy a szovjetek ülésén Trockij nagy beszédet mon-

dott és ebben Genuáról és a készülő szovjet-offenziváról nyilatkozott. A konferenciával egyidejűleg, mondja Trockij a kievi kormányzószobában új lázadás készül. A titkos jelentések is erről számolnak be. A balti tartományok is meg akarják támadni határainkat, hogy ezzel demonstráljanak elismerésünk ellen.

A támadást és a felkelést Nikolajev nagyherceg ügynökei végzik.

A varsói konferencia a lengyel delegátusok indítványára elhatározta, hogy Genuában az Oroszországgal kötött szerződéseket nem fogják szóba hozni. Elhatározták, hogy egymásköztől keletkező esetleges konfliktusukat döntőbíróóság elé terjesztik és jelenlegi országhatárait végleges határúknak elfogadják. A balti konferencia különben tegnap véget ért. A már jelentett semleges ömszojvetel a jövő héten lesz Stockholmban. A konferencián résztvesz Dánia, Svédország, Norvégia, Spanyolország és Svájc. Feltűnő, hogy a kisanant, a nagyantant, a balti államok és a semlegesek külön-külön Genna-előző konferenciáit mintájára a legyőzött államok nem tartanak összejövetelt. Egyik-másik országot, így Angorát meg sem hívták Genuába s amikor az angol alsóházban emiatt kérdést intéztek, Chamberlain, Lloyd George helyettese azt válaszolta, hogy Anglia számára az angolai delegáció jelenléte nem kívánatos. Érdekes, hogy Angorának Európába küldött követsége, amelynek élén Jusuf Kemál pasa áll, azt az utasítást kapta kormányától, hogy

Genuába hivatalosan is menjen el s maradjon ott az egész konferencia tartama alatt.

A naszódiai szakítottak papjukkal

Egy besztercei „dekrétum” következményei

Az Uj Kelet tudósítójától

Naszód hitközségének konfliktusa a pappal nem újkeletű. Már tavaly foglalkoztatta a zsidó közvéleményt az a hallatlan eset, amikor a rabbik a község vezetőit hamis vádaskodás alapján fegyveres katonákkal előállította, a saktert képesítője megvonásával való fenyegetéssel eltiltotta, hogy a naszódai „renitenskedőknek” vágjon; türe, hogy betegok, gyermekek és ágyasasszonyok husétel híjján szenvedjenek.

Most megismétlődött a tavalyi komédia, de hatóságai beavatkozás nélkül. A hatóságok ugyanis tisztában vannak az ügyekkel és nem ülnek könnyen föl az árulkodásoknak. Minden kommentár nélkül, a pusztá tényeket sorakoztatjuk itt föl a jegyzőkönyv nyomán, amit a naszódai hitközség harminekét tagja jelenlétében hoztak. A jegyzőkönyv elmondja, hogy Mendel Schön elnöki megnyitójában megemlíti, hogy a szolgabírói hivatal átiratot intézett a hitközséghez.

— Az átirat értelmében — ugymond — kilenc rabbi megtiltotta, hogy sakterünk, akit mi fizetünk, nekünk vágjon. Furcsáalom, hogy idegen rabbi avatkozott a mi hitközségi belügyeinkbe. Az meg épen érthetetlen, hogy ezek az urak, meghallgatásunk nélkül itélkezzenek rólunk. A besztercei ortodox

irodának, amely ezt a „dekrétumot” jóváhagyta, semmi joga beavatkozni a mi hitközségi ügyeinkbe, minthogy mi már akkor, amikor az az iroda létrejött, ünneplésen tiltakoztunk a hozzájuk való csatlakozás ellen és azóta több közgyűlésünkön tárgyaltuk a kérdést és minden alkalommal egyhangúlag elhatároztuk, hogy nem vagyunk hajlandók csatlakozni. Az átiratot tehát nem vehetjük tudomásul, de azért kijelentjük, hogy hamisnak és nevétségesnek tartjuk az egész eljárást. Arról szól ez az iras, hogy a hitközség konfliktusban van a rabbinussal és hogy a hitközséget a rabbi és a kultuszminisztérium felszólították, hogy választott bíróság előtt tisztázza a helyzetet. Ez nevétséges és hamis állítás. Nekünk nincsen konfliktusunk a rabbi-val, azonfelül nem kaptunk semmiféle felszólítást.

— Ami pedig a metszőre vonatkozó tilalmat illeti, elhatározásunk a következő: Tíz napig eltűrtük, hogy hus nélkül éljen a község. Tovább nem vállaljuk ezért a felelősséget. Héttagn küldötték bizniunk meg a rabbi-val való tárgyalással. A küldöttség meg akarta tudni, alapjában vére miért történt ez a drákói intézkedés. A rabbi-val való tárgyalások semilyen eredményt nem hoztak.

Az elnök kérdezi a választmánytól: Hajlandó-e a saktert, aki nem veti alá magát a hitközség intézkedéseinek, elbocsátani. Az igenlő felelet után fölvetették a másik kérdést: Hajlandó-e Elje Kreitenberger vallásos talmud tudóst, mint metszőt alkalmazni?

A tárgyhöz négyen szóltak hozzá. Minden szónok kifejtette, hogy más kiut nincs. A pap éhezeti a községet, a község igénybeveszi tehát a rendelkezésére álló eszközöket és új embert alkalmaz. Az új metszővel való szerződést a választmány egy kiküldött bizottság utján köti meg. A héttagn bizottság ugyanazon napon megkötötte Kreitenbergerrel a szerződést, aki ugyanazon napon megkezdte működését.

Eddig a jegyzőkönyv. Az újonnan alkalmazott metszőről azt írják nekünk, hogy szentéletű talmudtudós, aki éjjeleket virraszt a gemara mellett. Hat évvel ezelőtt ő volt a naszódiai saktere, de-egyszer nagy bünt követett el a naszódiai rabbi ellen.

A szomszédos Oláhszentgyörgyön ugyanis átmeneti időre letelepedett a visnizi rabbi és Kreitenberger egy szombatot a rebbe környezetében töltött. Ez épen eleendő volt arra, hogy folgerjessze a rabbi és családja gyűlöletét, amely vakságában nem riadt meg egy családos ember kenyérfosztásától. Kreitenbergernek mennie kellett, a pap kimondotta rá az anatómát, képesítésétől megfosztotta a derek embert, aki most a naszódiai gerinces magatartása következtében ismét régi állásába került vissza.

— A Tarbut-liceum purimestélye.

Csütörtökön este tartották meg a Redout zsufoltig megtelt nagytermében purimi ünnepegyüket a kolozsvári Tarbut-liceum növendékei segítőegyesületük javára. Braun R. prologja után, melyet Schwartz Irén mondott el, az énekkar Verdi: Imáját adta elő Csech Boriska tanárnő betanítása s vezénylése mellett. Szabó Jolán hatásosan szavalta el Káttzenelson: Sinai, Sinai... című versét. Rubinstein-melódiát játszott Goldstein Endre hegedűn, Biss M. zongorakísérettel. Simon Tivadar Patának: „Egyszer volt” című versét szavalta el szépen. Boskovits S. zongoraszáma megérdemelt tetszést aratott. Nagyon hatásos volt Braun R. és Friedmann A. negyedik gimnázisták „Biróság” című vig jelenete, melyet Janowitz, Rosenberg, Weisz, Seelenfreund és Rosenzweig adtak elő. Gyönyörű tornagyakorlatok, melyeket Mezeiné-Winkler Janka és Imre Andor tornatanár tanítottak be, fejezték be az izig-vörig zsidó műsor első részét. Szünet után Reizmann Henrik nagy tetszés mellett adta elő Solem Alejehem: Wena ich bin Rothschild című tréfás monológját. Nagyon szép volt Schwartz Ignác és Eckstein B. duettje, Das Benken. Braun Teréz héber szavalata „Ló nazuz” frenetikus hatást gyakorolt. Járai Margit, aki egy Mendelssohn és Schumann-darabot interpretált, énekével jóval többet produkált egyszerű dilettantizmussal. Morris Rosenfeld, örökszép versét, „A csavargókat” Janovitz Ilus szavalta el szépen és megrázóan. Antal István Mendelssohnna: Lied ohne Worte című dalát játszotta el zongorán fejlett technikával. Kappel József szavalata után aki Giszkalay János: „Ébredés” című versét adta elő tehetségesen, néhány művészi életképet mutattak be, melyeket dr. Szmutk Otilia és dr. Szönyi Géza tanárok rendeztek. Az ő érdemük, hogy a műsor számára olyan, gondosan és értékesen válogatták össze. Külön dicsőret illeti Kende Lillit, aki a konferenciára szerepét ügyesen töltötte be.

Üzletváltozás miatt 10—25% árengedmény!

Az Erdélyi Dívatárházban Csej, C. R. Ferdinand 22. (Hoffman cipőüzletével szemben). A raktáron levő összes kalap- és férfi dívat cikkekéből 25 százalék árengedmény.

Üzletváltozás miatt 10—25% árengedmény!

Textilárut nagyban legolcsóbban beszerezhet a 2556-I **Réger & Heimovits** cégnél CLUJ, Piata Mihai Viteazul (v. Széchenyi tér) 12.

tségben és...
nyugod...
pülanatig sem...
fejjel fejják tépni...
s sietségben szü...
negonlott politika...
em, hogy a brit...
kori brit kormány...
ciák jürését már...
mit eslekesznek...
alkozták rá. Az...
megvalósítani ki...
eti ottion, nem...
ek szezését, ha...
pátiáját akarja...
ép rokonszenvét...
szüzdött és szenve...
fokon it. Tudjuk...
i sem gondolhat...
át angol nagy...
l. Történelmileg...
unk is tudjuk...
a szánhatunk...
a brit közigaz...
háru a földat...
országot. Egy...
költerek a cio...
egés: ségügyre...
fokozza Palesz...
és bizts vagyok...
fejltős és lehe...
brit bajo...
lennének baj...
háru isztják a...
háru lenné...
zálásot, ma is...
ni a egyveres...
róha gyözödvé...
megoldisa nél...
og helyreállni...
a kérés meg...
n minden tiszt...
tiáját génybe...
eell mondotta:
amit e háboru...
nem el ott...
hogy a zsidó...
a beigzolni a...
zsidó nemzeti...
arabok. hátán...
a Svájcban...
ymás mellett...
ulitbar arabok...
ymás mellett...
n, ugyanugy...
a jövőben is...
badkikötő. A...
Trieszt város...
bbi létesítmé...
ra, hogy Fin...
alták. Trieszt...
ilvánítását kö...
keres-edelmi...
elengedhetet...
a műszaki...
ozatot hozta...
tárgyban a...
delmi és bank...
kivétel nélkül...
háltak állást...
eljesen meg...
dasági krízis...
eke a háboru...
villai vasgyár...
umgyár sem...
mitóba i már...
bbai ri-shán...
50 do gozik...
és a frielui...
regi üze-

és irtoi...
Kiseob...
Cim a...
351-I

HIRES

Szenzációs örökösödési per Párisban. Nehéz problémát adott az a per, mely a minap került tárgyalásra a párisi második kerületi törvényszéken. Egy végrendelet megsemmisítése volt a per tárgya. Az elhunyt testvére a végrendelet érvénytelenségét hangoztatta, viszont a végrendeletet aláírók valóságát husz tanu bizonyította. Marguérie Prieur gyermektelenül halt el 1912-ben. A férje másodrendű alkalmazottja volt annak a szállodának, ahol az asszony szakácsnő volt. Egybekeltek. Prieur más foglalkozás után nézett s addig üzte a szerencséjét, amíg végre nagy gyártulajdonos lett. Később az asszony súlyos rákbajt kapott. Ezideig a házastársak sohasem gondoltak arra, hogy vagyoni viszonyukat rendezzék egymás között, csak amikor operációra került a sor. Prieurné a férjét tette meg a vagyon rászó felének örökösévé. Nem sokára az operáció után az asszony meghalt. A temetés után pár nappal Prieur értesítést kapott egyik sógorától, aki nála volt alkalmazásban, hogy az elhalt asszonynak van még egy végrendelete, melyben hét testvére hagyományozza a vagyonát. Ezt a végrendeletet Prieurné állítólag három héttel a halála előtt írta meg. A férj hamisítványának nyilvánította a második végrendeletet, de a törvényszéki írásszakértők valódinak jelentették ki az első tárgyaláson. Az orvosok azonban, akik Prieurné kezelték, éppoly határozottsággal állították, hogy az asszony oly gyenge volt, hogy a legesekélyebb munkára is képtelen volt, nemhogy a hosszú végrendeletet megírhatta volna. A tanuk vallomása szerint abban az időben, mikor a második okirat készült, még mozdulni sem tudott. Az asszony egyik nővére, aki a halál napjáig ápolta Prieurné, azt állította, hogy Prieurné nem sokkal halála előtt egyszer azzal a kérdéssel fordult hozzá, hogy nines-e közelben a férje. Bezárta az összes ajtókat, ledobta magáról az ágytakarót, minden nehézség nélkül felkelt, hogy — amint mondotta — valami üzleti ügyét elintézzé. Leült az asztalhoz és több mint két óra hosszat írt. Mikor befejezte a végrendeletet, levelet írt még Luxemburgban lakó nővérének. Ez a levél, melynek valóságát a szakértők megerősítették, szintén a periratok között van s arról szól, hogy Prieurné családja javára végrendelezte. Az örökösök ügyvédje azzal igyekszik valószínűvé tenni Prieurné akaratainak változását, hogy az utóbbi időben rosszul élt a férjével, aki szeretőket tartott és a feleségét pénz nélkül hagyta állandóan. A bíróság azonban az összes érdekeltek tanuvalomását valószínűtlenné találta s a második végrendeletet érvénytelennek nyilvánította. Közokirathamisítását azonban nem indították eljárás.

Megkerült a román színház szerephordója. Megírták a lapok, hogy Teller Vilmos, a román opera szimpatikus szerephordója tegnap délelőtt elhunyt. Rokonai és ismerősei rosszat sejtve kutattak végig a várost, de eredménytelenül. A rendőrség is teljes apparátussal látott a nyomozáshoz, de Tellernek így sem tudták a nyomára jönni. Ma délelőtt azután egy Paizs nevű kereskedő a Vécei malom hídjánál egy alvó emberre bukkant, akiről már messziről áradt a szesz. Teller Vilmos volt. Elmondta, hogy öngyilkossági szándékkal ment ki a Szamos partjára. Előzetesen azonban egy félliter rumot ivott meg. Ez annyira elkábította, hogy mire a hidig ért, szinte önkívületi állapotba jutott és a hídfának támaszkodva elaludt. Teller Vilmos régóta foglalkozik az öngyilkosság gondolatával. Egy évvel ezelőtt megnősült, elvett egy segédszínésznőt és azóta rettenetes nyomorba volt. Felesége is megkísérelte már az öngyilkosságot. Maróingót ivott. Teller azután tovább ment, hogy az öngyilkosságnak megfelelő helyet találjon, mert a Vécei hídnál igen sekély volt a víz. Sötét tervét azonban nem hajthatta végre, mert Paizs értesítette hozzátartozóit, akik azonnal utána siettek és boldogan vitték haza, az elkeseredett, de már józan szerephordót.

Hét napra blokátkák Bihar-püspöki. Bihar-püspöki határállomást, mint értesülünk, hét napra blokátkák és így a Magyarországra szóló faszállítmányokat megszüntették.

Nem oszlatják fel a vagonelosztó bizottságot. Illetéktelen helyekről napok óta hangoztatják, hogy a vagonelosztó bizottság rövidesen feloszlik. Munkatársunknak egy magas állású vasuti tisztviselő erre nézve a következőket mondta:

— Tudom, hogy bizonyos érdekcsoportok rossz szemmel nézik a vagonelosztó bizottságok működését, azonban ez nem fogja a bizottság munkáját megakasztani. A bizottság azért alakult meg, hogy a termelők a lehetőség szerint vagonhoz jussanak és hogy megszünjön végre az a szemérmelen és a vasút presztízst lealacsonyító megfizetés és veszteség, ami a bizottság megalakulása előtt divatban volt. Csak azoknak fáj a bizottság működése, akik ezelőtt veszteséggel, kihasználva a konjunktúrát, a termelők rovására vagonhoz jutottak. A bizottság megalakulása sietette a termelők szindikátusba tömörülését, ami a termelésnek már egy magasabb formája. Tény az, hogy a vagonelosztó bizottságot át fogják rövidesen szervezni, hogy a jelenleginél szélesebb körű autonómiát kapjon. Az átszervezett bizottságban előreláthatólag helyet fog kapni az exportra alakult szindikátusok szervezetének egy vagy több tagja is.

Skrbensky prágai kardinális elűnt. A „Tribune de Genève“ közli, hogy Skrbensky kardinális, Prága és Olmütz volt hercege, aki a pápaválasztásokra Rómába utazott, mind a mai napig nem érkezett oda. Mivel eddigi tartózkodási helye ismeretlen, attól tartanak, hogy a főpap valami baleset vagy büntény áldozata lett, de az sincs kizárva, hogy a csehszlovák köztársaság létesítésekor ért hírlapi megítádatások most újra olyannyira erőt vettek a kardinálison, hogy valamelyik chartrusi vagy trappista kolostorba vonult vissza és nem is fog Prágába visszatérni.

Közgyűlésre készül a Jehudit. A kolozsvári zsidó nők „Jehudit“ kulturregysületének elnöke értesíti az egyesület összes tagjait, hogy kedden d. u. 5 órakor a Jehudit gyűlést tart (Piata M. Viteazul — volt Széchenyi-tér — 40, II. 3. ajtó), melynek tárgya az élnökségben várható változás megbeszélése s a közgyűlés előkészítése lesz. Az értekezleten Kohn Sári, a Világszervezet berlini kiküldöttje is részt fog venni. A tárgyszorlat fontosságára való tekintettel az élnökség felkéri az egyesület összes tagjait, hogy a gyűlésen teljes számban megjelenjen szíveskedjenek.

Kurt Blumenfeld Kolozsvárra jön. Holnap délután Kolozsvárra érkezik Kurt Blumenfeld, a kitűnő cionista író, a cionista világszervezet berlini kiküldöttje. Kiséretében lesz a Világszervezet központi irodájának főtisztviselője, Kohn Sári, aki a régi Magyarországból került Berlinbe. Kurt Blumenfeld, aki a második erdélyi cionista konferencián országos népszerűségű lett, a Keren Hajjeszód-akció megindítására jön Erdélybe.

Von der Goltz lázadásra buzdít. Berlini tudósítók jelentik, Von der Goltz tábornok, a baltikumi csapatok főparancsnoka, kinek haderője a Kappucosot csinálták, megint színt vallott egy felszólalásában. A felszólalás nemcsak azért nevezetes, mert az állam ellen való lázadásra buzdít, de igen érdekes leleplezésekkel is szolgált. Von der Goltz felszólalásához az az érteljes akció adott alkalmat, amelyet Poincaré kormányra lépése óta a francia kormány a német hadi büntösök kiadása végett ismét megindított. A „Nemzeti értesítő katonák Szövetsége“ gyűlést tartott Berlinben és azon a hadibüntösök kiadása ellen foglalt állást. Itt szólt fel von der Goltz tábornok és a többi közt a következőket mondta: „Tudja meg a német kormány és tudja meg az egész világ, mi az álláspontja 500.000 nemzeti értesítő katonának. Tudják meg, hogy az igaz emberek“ a rendőrségnél és a Reichswehrnél is ehhez a szövetséghez tartoznak. Tudják meg, hogy nem fog találkozni poroszló, aki német embereket az antantnak kiszolgáltatasson. Nem akadhat német kormány sem, aki ilyesmit vállaljon! Ha mégis akadna, akkor az nem lenne német kormány, hanem ellenség, amely ellen föl kell lázadnia!“ Von der Goltz tábornoknak a rendőrségre és a Reichswehrre tett megjegyzése a birodalmi kormány körében nagy megütközést keltett.

Az Achuza Palesztinába utazó tagjaihoz. A kolozsvári Achuza felhívja ezuton mindazokat, akik ki vannak szemelve a Palesztinába való elutazásra, hogy haladéktalanul jelentkezzenek utleveleik átvétele céljából. Mindenki utakészen álljon, az iparosok számaikkal jöjjenek. Jelentkezés az Achuza elnökségénél, Cluj, Str. Petran 16.

Meghalt Stolwerck csokoiadégyáros. Kölnből jelentik: Stolwerck Lajos kereskedelmi tanácsos, a Stolwerck testvérek híres csokoiadégyár r. t. társalapítója 75 éves korában meghalt.

Többnyelvű vasuti jegyek Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A csehszlovák vasuti miniszter elrendelte, hogy azokon a vidékeken, ahol lakosság hnsz százaléka valamelyik kisebbséghez tartozik, a vasuti jegyekre a szöveget ennek a kisebbségnek a nyelvén is rá kell vezetni. Az egynyelvű jegyeket kivonják a forgalomból.

A kolozsvári héber óvoda purimünnepe. Kedves látványban lesz része Kolozsvár zsidóságának vasárnap délelőtt. Ekkor tartja meg tíz órai kezdettel az Eötvös-utca 8. szám alatt a héber óvoda ezidei purimünnepe. A kis gyermekesereg, mely sokáig nem hallatott magáról, most ismét be fogja mutatni az élő héber nyelv leküzdhetetlen varázsát. Aki szereti a gyermekeket és érdeklődik a héber nyelv iránt, a kis gyermekek héber játékaiban, énekeiben nagy örömet fog találni. Az ünnepélyen beledíjat nem szednek.

„Oh jaj, megfőjt ez az átkozott köhögés“. Egger mellpasztillát csakhamar meggyógyítanak. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában.

Bolond az, aki ügynöktől vesz drága eszencet, míg nálam a legfinomabb likör-eszenciákat megrendelheti utánvét mellett 75 lei kgkénti árban. Glück Henrik Oradea-Mare, Calea Victoriei 74.

SZERRESZTŐI ÜZENETEK

Ómer. Nincs igaza. A hűség nem bünső hajlandóság; sok esetben nagy cselekvések rugója. Igaz, hogy az irigységgel közeli rokonságban van, de az irigység maga sem gonoszság. Sok van benne az önbecsülésből és részeges, önzetlen emberekben megcsappant mértékben lehetősé föl. Az irig ember az irigyellett összehasonlítja magát és — ez csak természetes — magát különbnek találja amannál. A becsüregy tulzottság, amely — mint minden tulzás — emesak az egyén lelki felborulását okozhatja, hanem, ha a becsüregy ember állásával vagy helyzetével tömeges, vagy csoportok sorsát kapcsolja magához, azokat is romlásba döntheti. A tulzottság azonban kisebb fajtyu embereknel nem okoz katasztrófát, legfőkébb önmaguknak ártanak azzal, hogy neveltségessé teszik magukat. A szubjektív, lírai természetekben inkább kifejeződik a hűség, mint azokban, akiknek gondolkodása, realitásokra van beállítva. De minden hűséget tompítani lehet önműveléssel, elmélyvéssel, műveltséggel. A költők hű emberek, a szobrászok kevésbé azok; a képzőművészek általában nem hűek, a színeszek és énekesek köz t legtrikább aki nem hű.

Ismétlünk: a hűség nem bűn. A hű ember lehet elviselhetetlen, de nem lehet a hajlamánál fogva bünső, legfőkébb alacsony moralitása mellett könnyebben megszedül. De addig, amíg bünt nem követ el, nem szabad büntösként kezelni. (sz. i.)

H. M. Beszterce. 1. Rendes utlevéllel, amit a kolozsvári angol konzul látmoz. 2. körülbéli százhavtan lei az ut Galacig. Onnan ezerkét száz lejért eljuthat Haifaig. A palesztinai hathetes tartózkodás hat-tíz ezer leiből kifutja.

S. F. Hidalmás. A kevésbé sikerült Asch-dolgok közül való. Nem alkalmas közlésre.

I. E. Marosujvár. Az iskolai képesítést nem semmisítették meg. A kedvezmény azokra is vonatkozik, akik a román impérium előtt szerették azt meg.

F. K. Sz. Pálfalva. Igaza van. „Károsult“. A járásbíróóság illetékessége alá tartozik.

S. Nagyvárad. Az idegen valuta nem mentesít a forgalmi adó alól. Alkony. Verset csak belső munkatársunktól közlünk.

Erdő. Ha kitermelési engedélye és ennek alapul szolgáló üzenterve van, nyugodtan megveheti. Nem valószínű, hogy kisajátítják, kisajátítása is csak a község közelében valószínű. Csak a bekebelezési formások körül ne mutakozzék hiány.

KÁSSA A.
legolcsóbb géplakatos és villamoscserő átviteli vállalat. Szakmája mindentéle gép- és motorok javítása, gyáruk malmok és ipartelepek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely
CLUJ—KOLOZSVÁR, 1288
Cal. Victoriei 99. sz.

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodájának VII. számú kimutatása

(Folytatás az előző számból.)
Megbold. Israel Abrahamné kerti Cluj

Az „Ezra“ Zs. F. H. E. Peretz Charlau nevére 360-25 lei. (Eddig befolyt 1.398-25 — 62 fa.) 360-25

Baumzweig Ibrahim és neje III. Irtje Cluj

Baumzweig Stefiko és Steiner Lipót nevére eljegyzésük alkalmával Klein Ella 200 leit gyűjtött. (Eddig befolyt 425 lei — 17 fa.) 200—

Megbold. Trattner Lajos és megbold. neje Veress Josefa kerti Satu-Mare

Farkas Jolán Szatmárpálfalva Diamantstein Sári nevére születésnapja alkalmával 2 fa. (Eddig befolyt 1.282 lei — 51 fa.) 50—

Persely

Heti 2 lei bedobással évente 100 leit gyűjthetünk

Mintaperselyek

Sibiu: Gerson Mátyás 121 lei.

Sibiu: Katz Sári 93-25, dr. Segal Zsigmond 55 lei. Kolozsnagyida: Rosmann Tóbiás 46, Dávid Emánuel 40, Henrich Márton 28 lei. Szászpentelek: Blau Izsák 22 (6 germán lei), Binum Baruch 22 lei. 427-25

Templomadomány

Sibiu: Hirsch Mihály 125, dr. Hönig Rezső 20, Bán Jenő 10, kisebb adományok 35 lei. 211—

Erdélyi Kolónia

Cluj: Landesmann Irénke nevére 250 lei. Lemhény: Friedmann Henrik gyűjtése 250 lei. Sárkány: Izsák Mór 200 lei. Székelyhid: Horváth Sándor gyűjtése 115 lei. 815—

Helyreigazítás: A mult kimutatásunkban a nagyszabedeni Leányegyesület által adományozott 1000 lei az Erdélyi Kolónia javára lett fordítva.

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodája.

Meteor
palagyr rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kitűnő minőségű 3457-1
asbestpaláját

Bárdos Jenő
(Au Bon Gout) Főter 4.
Összes párisi szövet, selyem, kabát, toilette és divatujdonságai megérkeztek.
Telefon: 917. Olcsó árak!

Kereskedők figyelmehe!
Cérna DMC CTI (kutyafejű marka gar. 400 yardos)
hímző, harang-cérna 30—100-ig alsószál (Sewing) Aida kötőpamut nagy tételekben érkezett

Landesmann és Weisz
céghez, CLUJ, Uránia-palota az intrai cernagyár erdélyrészi lerakata.
Interurban telefon 9—30.
Postai csomagszállítás utánvétellel.

3 Lei. שרי מכרות לטון הקודש אונג
UJ KELET kiadóhivatal, Cluj. יעד פער שטיק 1 Leu. יעד פער שטיק 50% ר אכא.ט. ז כעציעהען דורך דען
solange Vorrat vorhanden ist!
ש ל פ ס ה
solange Vorrat vorhanden ist!

Vasárna
Schober-kor hire nagy fővárosban,
(x) Gaz jéseket vá Jugosláviá sunk jelen értékesítő s vámmentesé gazdasági amelyeket nak elő.
(x) Meg monopólium március tize termelését monopólium szabaddá te
SZINHA
R. Loor
Loorber II operaénekes ban történt vári közön vitya ki, ez készül. Br színház kar mellet, legző A részletes lebből még MA
Vasárnap d. u györgyi pészével.
Vasárnap este 4-edszer Általán helyára
Hétfő: Kis gr ször. T Rendes szám. B
Kedd: Kis kir nálással Hegyi I tékával. bériátsz.
Szerda: Kis ször. T Rendes szám. C
Csütörtök: 16-odsza Béla ve árakkal.
Péntek: Kis k Béla ve árakkal.
Szombat d. u. 9-edszer 7-edszer színetbe
Vasárnap d. u. árakkal.
Vasárnap este előadás nek és ké évforduló Hegyi I 118. szgr Rendes l
A másorra tüz megváthat.
Tompa Bé kező hét öt est vendégeként a szerdán a nagy a Kis grizett-be király címszere törtökön az Off szerepet fogja lehet váltani az évfordulóján.
Ünnepi elő nap este a mag lommal Várady kolozsvári műk unnepli meg. huszár című Hegyi Lili föl adás rendez bé iesz megtartva.
Félelős szerke
Kiadó: KAD
Hirdetéseket mil
Félelős szerke
Kiadó: KAD
Hirdetéseket mil
Félelős szerke
Kiadó: KAD
Hirdetéseket mil
Félelős szerke
Kiadó: KAD
Hirdetéseket mil

Nemzeti Alap
irodájának
kimutatása

(x) Gazdasági és műhelyfelszereléseket vámentesen lehet bevinni Jugoszláviába. Bukaresti munkatársunk jelenti: A jugoszláv követség értesítése szerint a belgrádi kormány vámentesen engedi be mindazokat a gazdasági- és műhelyfelszereléseket, amelyek Jugoszláviában nem állítanak elő.

(x) Megszűnt az osztrák cukor-monopólium. Bécsből jelentik, hogy március tizenötödiktől kezdve a cukor termelését és értékesítését, mely eddig monopólium volt, a kormány ismét szabaddá tette.

R. Loorber Ilona hangversenye. Loorber Ilona, a tekintélyes fiatal operatőrnő, aki a magyar színházban történt vendégfellépésével a kolozsvári közönség osztatlan elismerését vívta ki, ezúttal önálló hangversenyre készül. Bródi Miklós dr., a magyar színház karmesterének zongorakísérete mellett, legjobb szerepeiből fog énekelni. A részletes műsor ismertetésére közelebbről még visszatérünk.

MAGYAR SZÍNHÁZ
heti műsor

Vasárnap d. u.: Piros bugyellás. (Szentgyörgyi István és V. Hegyi Lili főlépésével. Olcsó helyárakkal)

Vasárnap este: Kis grizett. (Operettjúdonság, 4-odszor, Tompa Béla vendégjátékával. Általános bérletszűnetben. Premier-helyárakkal.)

Hétfő: Kis grizett. (Operettjúdonság, 5-odszor, Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 114. szám. B.)

Kedd: Kis király. (Operettrepiriz. Új betanulással és új szereposztással. V. Hegyi Lili és Tompa Béla vendégjátékával. Premier-helyárakkal. Általános bérletszűnetben)

Szerda: Kis grizett. (Operettjúdonság, 6-odszor, Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 115. szám. C.)

Csütörtök: Offenbach. (Operettjúdonság, 16-odszor. Új szereposztással. Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 116. szám. D.)

Péntek: Kis király. (V. Hegyi Lili és Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 117. szám. A.)

Szombat d. u.: Kis kádét. (Operettjúdonság, 9-odszor. Olcsó helyárakkal)

Szombat este: Kis grizett. (Operettjúdonság, 7-odszor. Rendes helyárakkal. Bérletszűnetben.)

Vasárnap d. u.: Leányvásár. (Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap este: Rókkant huszár. (Ünnepi előadás Várady Miklós színészkedésének és kolozsvári működésének 55-ödik évfordulóján. Rendes helyárakkal. V. Hegyi Lili főlépésével. Napibérlet 118. szám. B.)

Hétfő: Kis grizett. (Operettjúdonság, 8-odszor. Rendes helyárakkal. Bérletszűnetben.)

A másorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Tompa Béla vendégjátékai. A következő hét öt estében lép föl még Tompa Béla vendégként a magyar színházban. Hétfőn és szerdán a nagy sikert arató új operettben, a Kis grizettben, kedden és pénteken a Kis király címszerepét fogja játszani, míg csütörtökön az Offenbach-ban ugyancsak a címszerep fogja énekelni. Jegyeket már meg lehet váltani az egész heti előadásokra.

Ünnepi előadás Várady Miklós 55-ödik évfordulóján. Ünnepi előadása lesz vasárnap este a magyar színházban, mely alkalommal Várady Miklós színészkedésének és kolozsvári működésének 55-ödik évfordulóját ünnepeli meg. Ez alkalommal a Rókkant huszár című népszínmű kerül színre V. Hegyi Lili főlépésével. Ez az ünnepi előadás rendes bérletben és rendes helyárakkal lesz megartva.

Kelelős szerkesztő: MARTON ERMŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r. t.
Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint veszi fel a hirdetésosztály

Táblaívű minden méretben, lámpadru, készíthető lámpacső és csiszolt üvegcsúskat, demponokat raktárról azonnal szállítunk 1262

Ausländer Testvérek
Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39. Tel. 9-54.
En-gros! En-detail!

Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zoldu-u.) 4.
TELEFON 71.
1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

Ujrafoncsorozás!
Füntükrök gyártása!

Péchy és Társa
Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapuscinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1270
KÉRJEN AJÁNLATOT!

Harisnyát
legjobban, legolesóbban
csak itt vásárolhat!
D. M. C. himzőpamut minden számban Lei 4-50
1 pázma himzőpamut (olasz) „ 1-
1 karika 400 gardos cérna „ 7-50

Imre Lajos
Calea Regele Ferdinand, (Wesselényi-u.) és Szép-utca sarok.

Valutapiac márc. 17-én

Table with columns: TŐZSDÉK, Lei, cseh kor., márka, fran. frank, svájci frank, lira, osztr. kor., magy. kor., font sterl., dinár, leva, lengy. márka, dollár, holl. forint, török font, svéd kor.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Stern József és Testvére

Kefegvár Rt. Debrecen.
Elvámolt raktára és vezérképviselte egész Románia területére 1326
Rózsa Rezső cégnél
Oradea-Mare, Nagypiac-tér 5.
Vidéki megrendelések postán eszközöltenek

Hetenként friss szállítmány
Clark és olasz cénákából. D.M.C. pamutokból, Grohmann 48 és 24-es cénákából és mindennemű rövidárúkból érkezik
Blum Testvérekhez
Nagyvárad — Oradea-Mare
Telefon 703. 1304

Mirjam késnélküli borotválószerszám elismert legjobb minőségű, az arcnak teljesen ártalmatlan.
Kapható bármely mennyiségben
3333-1 SPITZ SAMUEL testékeskedőnél, Carei Marc. Kérjen árajánlatot.

MAXIM RÖNIG MIKSA
nemzetközi szállítási vállalata
ARAD
Intraurban telefon 63.

Rendszeres gyűjtőforgalom Wien, Budapest, Prag, Triest, Leipzig valamint csatlakozással a kontinens nagyobb állomásáról és állomására biztosítással teljes felelősség mellett. Szakszerű elvámolások, vámjegyzések, interventiók. Külön áruosztály. 2566-1

Nagymennyiségű lámpacső, csak táblaívű, Berlinből porcellán és Ditzmar-jéle lámpacső érkezett.
DEUTSCH R. I.
Üveg és porcellán nagykereskedés részvevőtársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zoldu-u.) 4.
TELEFON 71.
1311

Kereskedők figyelmébe! Ujabb szállítmány, szövofonal érkezett, nyers és fehéritett, minden számban kapható
Judovits Lázár engros üzletében
Cluj, Calea Regele Ferdinand 11. (Wesselényi-utca). Telefon 3-58. Bejárat a Szép-utcai oldalon. 1308

Rövidáru, galanterie,
harisnya
D.M.C. himzőpamut
minden számban
Garantált 400 gardos cérna
érkezett a
Glória nagykereskedésbe
Calea Reg. Ferdinand 30.
(Széky-palota)
Telefon interurban 5-49.

GUTFRIED és HERSKOVITS
Oradea-Mare (Nagyvárad)
Piata Unirei 12
Megrendeléseket postán eszközölünk.
Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplette vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztük és horgolt nyakendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. 000000000000000000

Péchy és Társa
Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapuscinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1270
KÉRJEN AJÁNLATOT!

Harisnyát
legjobban, legolesóbban
csak itt vásárolhat!
D. M. C. himzőpamut minden számban Lei 4-50
1 pázma himzőpamut (olasz) „ 1-
1 karika 400 gardos cérna „ 7-50

Imre Lajos
Calea Regele Ferdinand, (Wesselényi-u.) és Szép-utca sarok.

S. J. Agnon

Es a megörbédtt higgyenesedik...

Regény —

Fordította Sas László 17

Es ime, Menasse Chajim ott járt a laskowitzi nagyvásáron, kezében botja, vállán a koldustarisznya és még attól is eltoltotta a szemét, hogy a csudás dolgokat, amelyeket kiállítottak és minden arrajáró szemlélődésére oda tettek, megtekintse. Pedig mennyire vágyódott rá ifjúságában, hogy az országos vásár pompáját és csodáit láthassa: a legnagyobb óriást, akit minden évben odahoznak, a nagy sátorot a szent edényekkel, amely valóban olyan, mint a szent sátor, nemcsupán egy iv vörösré mázolt papiros, vagy valami viaszépitmény, miként a tanító csinálja tanítványaival, a vásári kikiáltót, akiknek a hangja a város egyik végétől a másikig elhallatszik és a nagy és szörnyű házat, amelynek sok ajtaja és sok kapuja van és aki oda belép, eléved és nem tudja többé, melyik vezet ki onnan és a vendégfogadót, amelyben mindenkinek, aki ottan lakik, külön törülközőt adnak a kézmosáshoz és az asztalt, amely mindenkivel, aki előtte áll, közli évei számát, a hasbeszélőt és a varázslót és azt, aki a titkokat tudja és a rejtelmeket megmondja

és azt, aki a madarakat és a kicsiny és nagy állatokat utánozza és a szüzet, aki — tisztesség ne essék — koblén kigyókat melengget. Röviden: különös dolgokat, amelyekről sokan, még a fedhetetlenek sem fordítják el a szemüket, ha ide jönnek. Magával ragadta a reménykedés szárnya, nem pillantott e világ hívságaira, minden lépésnél üzletes emberekbe botlott és szülékbe, akik azért jöttek, hogy egy darab gyapjút vagy szőrmét vásároljanak gyermekeik kiruházására és kóborló vendégekre és nyomorókba és zenekarokba és azokba, akik borsót árusítottak és savanyuvizet és házasságközvetítőket és mézárásokba és olyan emberekbe, akik a marhákról meg tudják mondani, használhatók-e vágás után, vagy tiltottak. És a hatalmas lovak toporzékolása alatt és a sok marha és a megszámlálhatatlan ember lépései alatt szétmorzsolódott a száraz és napégett föld és a fekete por szárnyat eresztett, mint a sas és felszállott és betakarta a várost és minden arrajárót sötét köpenybe berított. Rengeteg nép sokasága nyüzsgött az utcán és tarka ruhájuk elvesztette színét és mind azt az egy színt vette fel és egyetlen nép lettek és az érepenz sóhajos lármája elnyerte a földet. És a feltört föld tele volt görbe és ferde nyomokkal, minden görbék és benák nyomaival, akik az ő szentjeik sírjához jöttek és

nyers és rekedt hang kiáltozott az utcán:

Sírjatok lát koserü sorsomon, S a düh, mint víz, lármásan esorogjon: Mert gyűnt üzött a gazdagság és élv. Fáradságom: ami maradt utána? Üresbélü, kolduló tarisnya: Mig fáradt lelkeim sötét sírba lép.

Még a fogai között morzsolja a dalt, már egy másik ember elnémitja. Megy és sir és hangszert visz magával, kiáltozik és dal van az ajkán:

Van-ó, kinek szörnyűbb sorsa nálam? Lelkem kérdi: szóm honnan találjam? Meghaltam, de visszatértem jóba: Ajtó, ablak el volt torlaszolva.

Visszatértem Tuhu világába: Ajtó, ablak el volt torlaszolva. Van-ó, kinek szörnyűbb sorsa nálam? Lelkem kérdi: szóm honnan találjam?

Kopár hegyre szállanék, magasba: Szóm a kemény kősziklákat zuzza. E világ a Tohu szörny világa: Irgalom, ó, irgalomnak atyja...

Alig telik idő, lökdösik Menasse Chajimot és sok ember közé kerül, akik egy kiáltozó asszony körül tolongtak. Az asszony az egyik sarokban szalmán ült és énekelte és panaszkodott és ordított. Söhajai belemarkoltak Menasse Chajim szívébe, nem indult meg, nem mozdult meg, amíg az egész panaszos dalt végig nem hallgatta:

Irgalom, ó jaj, irgalom, zsidók, Egy garast, csak egy garast adjatok. Ezer között nincsen zsidó egy se, Kinek sorsa nálam rosszabb lenna.

Es szölet így: visszatérek hozzád, Lesz mit ennünk, falhat majd a mi szánk. Viszálkótt sötét nagy homályba: Elhagyatott szerencsétlen árva!

Es Menasse Chajim ottan állott és reményei elmerültek az asszony bánatában. Panaszai visszhangoztak a fülében és a lelke megérezte. Aztán feltépte a lábát és menekült és a vásártér felé irányította lépteit.

A nap még hosszú, — így tündött az ő szívében, — a nap még hosszú és estélig bogéngem dolgom és este fedeles-kocsit fogok bérelni és ha az eső meg nem állit, lehetséges, hogy a naplemente már Buczaczban ér, mert Buczaczban nincsen messze Laskowitztól és az ut se hosszú.

De mihez hasonlítanak az ember gondolatai? Gondolataiban könnyed volt Menasse Chajim, még a koldustarisznyát se érezte a vállán. Így kóborolt az utcákon, a vásáron miként a szegények szokása, pillantásaival végigmérte az arrajárókat és keresgélte közöttük, hátha alkuszra vagy ismerőse akad, aki járatos az árak minőségében és ismeri a kereskedők gondolkodásmódját és járatos mindenben. (Folytatjuk.)

Szárkesztő hivatal és Cluj-Kolozsvár L. Pop. — Br

Az Uj Kelet Szárkesztő Kladóhivatal Nyomda Héber osztály Zs. N. Sz.

A kéziratok szerkesztőség... Kézírásunk vissza... hetünk

V. évfolyam

A világ a legkedvelegetett... Ezt mondja a német ország, ez köd népe, reakciós nacionalizmus antant, a szempontok jelszót mi más hangul hátsógondnak többm Az angol pai piacokr esobb valu osztrák mu a cikkeit. küzd, mer rolni Ha nyilatkozás amely a l ujjá kell é és az amer tább: önzé létérdekeire bennük. A lyan akarj

Hiszen ország, S ország, Au balkáni áll akarják. D a jelszó al gok? Ne mondja: szavakkal deálni kell rópa ujjáé ország ujj szerződéssel Ha Némé megmarad és ujjáép nines ujjá gondolja O jelszón a Oroszország céje. Ha r párt, gondo Európa sa gát. Ez pe ha módo hogy ujra termelness Amikor ujjá kell titkos, de ország tar építse ujr ket, Orosz a franciea is magafel uj jelszav Európa s ges, nem országtól vár a vilá Genuá ezeket a De Genua a legjobb sőt, mert ő lázasan teket kötr Lloyd Ge zilált eno Amerikát ez nem Amerika tésének a

Megérkeztek a tavaszi divatujdonságok, szőnyegek, pokrócok! Scherer Károly és Fiai utódai Gromen & Herbert nagyszabeni posztógyárának cluji lerakatában (Babos-palota) Nagyszamos-vashid mellett. Vételkényszer nélkül megtekinthető! Mielőtt szükségletét fedezi, tekintse meg dusan felszerelt raktáromat.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor 200 le. — Vastagabb betűvel 2 le. Legkisebb apróhirdetés 200 le.

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Fővétel hely Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Keresek bérbé 1 vagy, 2 holdas gyümölcsösöt lakás nélkül a város bármelyik részében. Ajánlatokat a kiadóba, Gyümölcsös jeligére kérek.

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szijgyártóblank... Minden nagy készlet kizárva és nagyban legolcsóbb árak mellett. — Vitézi megrendeléseket kizárva postaköltséggel is elküldjük. — Jelenlegi talp és bocskor ára 55-70 le. — Vagontételeit 5 százalékos kedvezmény. SAMSON BOROVAR, Gyulagyár-utca 1 - Győrűrsi raktárral szemben. Telefoni gyár 3-86 - lakás 3-87

Bor- és sörpalackokat... 3523-1 rövid időn belül szállíthat ELEK SÁNDOR áruügynökségi és bizományi irodájának pincészet osztálya, Timisoara Strada Decelor (Fő-u.) 33. Ugyanott elfogadjatnak mindenemű üzleti megbízások azonnali és lelkiismeretes elintézésre. Elsőrendű referenciák.

Előirásos hitlesített ürmértékek nagyban gyártása 1296 GRÜNWALD JAKAB villanyerőre berendezett gyárában legutányosabban szereshetők be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Börkereskedő segédet fióküzlet vezetői állásra keresünk. Csakis elsőrangú szakképzett erők küldjék be részletes ajánlatukat. Fizetés megállapodás szerint. Steiner Testvérek börkereskedők, Arad.

Megolcsult a tűzifa

Elsőrendű száraz vegyes aprított fát 100 kgként... Lei 26— bükkhásab aprítva " " " 28— bükkhásab ölenként " " " 420— teljes súlyát garantálva azonnal házhoz szállít GRÜN-FATELEP C. Traian (volt Árpádu) 40. Telefon 7—50.

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár... Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárúkbán. Vállal briliáns munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglalt és vésnökü műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüstben. Nemesfém beváltó! Telefon int. 2—13. — Sürgőnycim: „Guvaere Cluj“ 1273

Málnaszörp... garantált tiszta, minden mennyiségben kapható Bergenthal Zsigmond, Arad, Strada Metianu (Forray-u.) 2.

Vettem egy tömegben 11259 méter különféle női divatárut, melynek elárúsítását március hó 13-án kezdem meg, békeidő óta nem létezett olcsó árakon. Ruhaszövetek, mosóárak, vásznak, grenadin, zefírek és még több itt fel nem sorolt cikk kerül elárúsításra Hosszu-utca 1. szám alatt a Gerő Zoltán áruházában Mindenkinék saját érdeke bevásárlás előtt cégetemet felkeresni!

Wieni irodánk

és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szoínok—Biharkeresztés—Békéscsaba és Kötégyanban felállított saját exposituraink útján kötbér kikötése mellett 5—10—15 napi határidőn belül Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza darabaru és vagonrakomány szállításokat vállalunk Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Rotenturm Str. 12. Oradea-Mare Rimanóci-u. 12. Orsova Dunapart. 2761

Cigaretta hüvely... Walres 2 és 3-as millenként lei 35—, kapható csakis nagyobb tételekben a

Casa Noastra kereskedelmi és Ipari Bank Rt. Aru-osztályánál Satu-Mare (Szatmár)

ש ל פסה... Cukor, kokusz, frank és mindenféle husvétii cikkek nagyban és kicsinyben kaphatók

Noszín Samu cégnél... Cluj, Str. Decebal 45. (Rudolf-u.) Telefon-interurban 6—87.